

PRZEOCZONY DZIEŃ FRANCISA DRAKE'A

Wyczyny żeglarskie sławnego szlachcica-pirata ze wszech miar zasługują na honory filatelistyczne, jakie złożyła im poczta brytyjska. Seria znaczków pocztowych z podobizną Drake'a i wizerunkami jego okrętów zaprawdę wyjątkowej jest piękności.

Krzysztof Kozerski

W roku 1533 na tronie angielskim zasiadła Elżbieta I. Okres jej panowania wyznacza początki angielskiej potęgi morskiej. Anglicy, podobnie jak Francuzi, w drugiej połowie XVI wieku skupili się na wydarciu Hiszpanii monopolu na zyski z eksploatacji Nowego Świata. Początkowo Anglicy włączyli się do „trójkątnego” handlu atlantyckiego, czerpiąc z niego godziwe profity. Handel ten polegał na dostarczaniu do Ameryki niewolników, kupowanych w Afryce za towary pochodzące z Europy. Największe korzyści z tego procederu osiągnął kupiec z Plymouth - John Hawkins. Wraz z nim na atlantyckich szlakach pływał jego kuzyn - Francis Drake.

Dopiero w 1567 roku hiszpański wicekról Meksyku podstępnie zaatakował i zniszczył flotę Hawkinsa, kładąc w ten sposób kres angielskiemu handlowi niewolnikami. Dotychczasowi kupcy stali się korsarzami i piratami. Najstynniejszym „psem morskim”, jak królowa nazywała swoich korsarzy, stał się Francis Drake.

Największą sławę przyniosły mu pirackie wyczyny na Morzu Karaibskim. Niedaleko Nombre de Dios -

głównego portu wywozu srebra z kopalni Potosi - zdobył olbrzymi ładunek tego cennego kruszcu; złupił najbogatsze miasta hiszpańskie w Ameryce - Cartagenę i Santo Domingo. Za swoje czyny, otrzymał z rąk Elżbiety I szlachectwo oraz szpadę z napisem: „Kto podniesie rękę na Ciebie, Drake, podniesie ją i na nas”.

Drake miał jednak większe ambicje - poprzysiął sobie wpląć na wody Pacyfiku, na przekór panującym tam niepodzielnie Hiszpanom. Królowa poparła plan swojego korsarza. W wyprawie na Pacyfik miały wziąć udział cztery okręty - dwa niewielkie, doskonale ożaglowane i uzbrojone galeony - *GOLDEN HIND (ZŁOTA ŁANIA)* i *ELIZABETH* oraz karawela *MARIGOLD* i statek transportowy - karaka *SWAN*. Oficjalnym, podanym do publicznej wiadomości celem wyprawy, która opuściła Plymouth 13 grudnia 1577 roku, była Aleksandria. Drake miał rzekomo przeprowadzić tam transakcje handlowe. Kiedy eskadra znalazła się na Atlantyku, załogom ogłoszono, że wyruszają na poszukiwania Terra Australis Incognita (Nieznana Ziemia Południowa), która miała znajdować się na południe od Cieśni-

ny Magellana. Jedynie Drake znał właściwy cel wyprawy, jakim miało być zwalczanie żeglugi hiszpańskiej.

Już 30 stycznia 1578 roku w okolicach Wysp Zielonego Przylądka, zdobyto portugalski okręt *MARIA*, biorąc jednocześnie do niewoli pilota, który doskonale znał południowy Atlantyk i który doprowadził wyprawę do wybrzeży Argentyny. Stamtąd flota pożeglowała na południe, celem przedostania się na Pacyfik przez Cieśninę Magellana. Swoisty rekord ustanowiła *GOLDEN HIND*, przechodząc w bardzo trudnych warunkach pogodowych tę niebezpieczną cieśninę w zaledwie szesnaście dni. Magellan dokonał tego w 37 dni, a innym żeglarzom zabierało to przeciętnie 40-50 dni.

Po osiągnięciu Pacyfiku, okręty Drake'a napotkawszy ciężki sztorm rozproszyły się, aby nie spotkać się już do końca wyprawy. *ELIZABETH* i *MARIGOLD* powróciły do kraju. Samotna *GOLDEN HIND* skierowała się na południe na poszukiwania Terra Australis Incognita. Opłynąwszy brzegi Ziemi Ognistej, Drake stwierdził, że ciągnie się za nią morze, a nie jak powszechnie uważano Nieznana Ziemia

Południowa. Odkrycie to rozwiązało kolejną z mitów geograficznych, a wody oddzielające Ziemię Ognistą od Antarktydy nazwano Cieśniną Drake'a.

Drake skierował swój okręt na północ, topiąc napotkane okręty i miasta hiszpańskie na pacyficznym wybrzeżu Ameryki. W czerwcu 1579 *GOLDEN HIND* dotarła do wybrzeży Kalifornii, której Drake, jako jej odkrywca nadał nazwę Nowy Albion i wziął w posiadanie w imieniu swojej królowej.

Miesiąc później okręt Drake'a zeglował już na zachód, w kierunku upragnionych Wysp Korzennych. Po dwóch miesiącach żeglugi ujrzano pierwszy ląd, którym okazały się wyspy Mariany. Następnie droga prowadziła na Filipiny, a stamtąd na Moluki - Wyspy Korzenne, gdzie pobardzo korzystnych cenach zakupiono sześć ton goździków, przyprawy bardzo wówczas cenniejszej w Europie. Droga z Moluków do Indonezji omal nie zakończyła się tragicznie. Otóż 9 stycznia 1580 roku *GOLDEN HIND* wpadła na rafę. Akcja ratunkowa trwała całą noc i następnego dnia. Kiedy wszyscy stracili już nadzieję na uratowanie, statek sam zszedł

z rafy niesiony rozpoczynającym się właśnie przytyfem. Mimo silnego uderzenia o skałę, kadłub nie został zbyt poważnie uszkodzony, dzięki czemu w krótkim czasie dokonano niezbędnych napraw.

W swej podróży Drake odwiedził jeszcze między innymi Jawę i Sierra Leone, aby w połowie czerwca opłynąć Przylądek Dobrej Nadziei. 26 sierpnia 1580 roku, *ZŁOTA LANIA* dotarła do Plymouth, które opuściła dwa lata, dziewięć i pół miesiąca wcześniej. Od spotkanych na przybrzeżnych wodach rybaków dowiedział się Drake, że była niedziela 26 września, podczas gdy ze skrupulatnie prowadzonego dziennika wynikało, że tego dnia był poniedziałek. Okazało się, że podobnie jak Magellan, Drake opływając glob zgubił jeden dzień.

GOLDEN HIND przywoziła w swych ładowniach skarby, które wyceniono wówczas na dwa i pół tysiąca funtów. Dla Anglików Drake stał się bohaterem narodowym, poskromicielem hiszpańskiej pychy.

Seria dwunastu znaczków wydanych przez pocztę Brytyjskich Wysp

Dziewicznych przypomina podróż sir Francis Drake'a. Przedstawiają one kolejno portret Drake'a wraz z jego podpisem, herb Drake'a oraz portret królowej Elżbiety I.

Następnie przedstawione są statki związane z wyprawą: 30-tonowa karawela *MARIGOLD*, 100-tonowy galeon *GOLDEN HIND* (zwany wcześniej *PELICAN*), transportowa 60-tonowa karaka *SWAN*, *NUUESTRA SENORA de la CONCEPCION*, znany jako *CACAFUEGO* - hiszpański statek handlowy ztupiony 2 marca 1579, 80-tonowy Galeon *ELIZABETH* oraz statek portugalski *MARIE* zdobyty 30 stycznia 1578 roku.

Ostatni rząd u dołu przedstawia astrolabium Drake'a, dziób *GOLDEN HIND* ze złotym posągim przedstawiającym łanię oraz szesnastowieczną różę kompasu.

W tle przedstawiona jest mapa świata z trasą wokółziemskiego rejsu Drake'a. Arkusz ze znaczkami zawiera także spis przedstawionych statków, wraz z ich tonażem oraz krótkie kalendarium wyprawy.



Poswięcona Drake'owi seria znaczków, którą każdy żeglarz chciałby mieć